

על האתיקה: בין יעקב, עשיו ועמנואל לוינס
הרב מואיז נבון

"All men by nature desire to know." – Aristotle, *Metaphysics*

Prof. Hanoch Ben Pazi, "Emmanuel Levinas: Ethics and Jewish Philosophy"

According to Levinas, when I want to learn something new, the way I understand, or think I understand, is through the act of comparison, of identifying, of making the "other" in to the "same." That is, when I come to a concept, an object, a person, with whom I am not familiar, I attempt to understand them by saying "this is very similar to ..." In this way I build my world of concepts and "grasp" everything.

Levinas, TI, pp.45-46

The relation with Being that is enacted as ontology consists in neutralizing the existent in order to comprehend or grasp it. It is hence not a relation with the other, as such, but the reduction of the other to same. ... Themmatization and conceptualization, which moreover are inseparable, are not peace with the other but suppression or possession of the other... Ontology as a first philosophy is a philosophy of power.

~ "same same" ~

בראשית פרק כה

(כד) וַיִּמְלֵאוּ יָמֶיהָ לְלֶדֶת וְהָיָה תוֹמֵם בְּבֶטְנָה :

בראשית פרק כה

(כז) וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֲשׂוֹ אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ שָׂדֶה וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יָשֵׁב אֲהָלִים :

בראשית פרק כה

(כב) וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ ...

(כג) וַיֹּאמֶר יִקְוֶה לָהּ שְׁנֵי גוֹיִם בְּבֶטְנָהּ וְשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֶּנֶּהּ: יִפְרְדּוּ וּלְאֵם מִלְאֵם יִאָמֵץ וְרַב יַעֲבֹד צֶעִיר :

בראשית כז

(מא) וַיִּשְׁטֹם עֲשׂוֹ אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בָּרַכוּ אָבִיו וַיֹּאמֶר עֲשׂוֹ בְּלִבּוֹ יִקְרְבוּ יָמֵי אָבִל אָבִי וַאֲהַרְגֶה אֶת יַעֲקֹב אָחִי :

עשיו – פילוסופיה של כח / יעקב – פילוסופיה של אתיקה (בפוטנציאל)

~ אגו קונקרטי / Concrete Ego ~

Levinas p.36 – 38

"Otherwise the same and the other would be reunited under one gaze, the absolute difference that separates them filled in ... if the same would establish its identity by the simple *opposition to the other*, it would already be part of a totality encompassing the same and the other. ... "the concreteness of egoism."

Levinas p.37

It is not to be fixed by reflecting on the abstract representation of self by self; it is necessary to begin with the concrete relationship between an I and a world. The world, foreign and hostile, should, in good logic, alter the I.

בראשית כז

(ו) וַרְבֵּקָה אָמְרָה אֶל יַעֲקֹב בְּנֵה לְאֹמֶר הִנֵּה שְׁמַעְתִּי אֶת אָבִיךָ מִדְּבַר אֵל עֲשׂוֹ אָחִיךָ לְאֹמֶר : (ז) הַבִּיאָה לִּי צִיד וְעֲשֵׂה לִּי מִטְעָמִים וְאֹכְלָה וְאֶבְרַכְכָּה לִפְנֵי יְקֹוֹק לִפְנֵי מוֹתִי : (ח) וְעַתָּה בְּנֵי שְׁמַע בְּקִלִּי ...

בראשית כז

(מב) וַיִּגַּד לְרַבֶּקָּה אֶת דְּבָרֵי עֲשׂוֹ בְּנֵה הַגְדֵל וְתִשְׁלַח וְתִקְרָא לְיַעֲקֹב בְּנֵה הַקָּטָן וְתֹאמֶר אֵלָיו הִנֵּה עֲשׂוֹ אָחִיךָ מִתְנַחֵם לָךְ לְהַרְגֶּךָ : (מג) וְעַתָּה בְּנֵי שְׁמַע בְּקִלִּי וְקוּם בָּרַח לָךְ אֶל לָבָן אָחִי חֲרָנָה :

בראשית כט

(י) ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה ... (יד) ויאמר לו לבן אד עצמי ובשרי אתה וישב עמו חדש ימים : (טו) ויאמר לבן ליעקב הכי אחי אתה ועבדתני חנם הגידה לי מה משכרתך :

בראשית פרק לא

(טו) הלא נכריות נחשבנו לו ...

בראשית פרק לא

(מג) ויען לבן ויאמר אל יעקב הבנות בנותי והבנים בני והצאן צאני וכל אשר אתה ראה לי הוא

Levinas, TI, p.46

Possession is preeminently the form in which the other becomes the same, by becoming mine.

Levinas, TI, p.54

The dimension of the psychism opens under the force of the resistance a being opposes to its totalization; it is the feat of radical separation.

בראשית ל

(ל) כי מעט אשר הזה לך לפני ויפרץ לרב ויברך יקזק אתך לרגלי ועתה מתי אעשה גם אנכי לביתי :

Levinas, TI, p.111

... if I eat my bread in order to labor and to live, I live *from* my labor and *from* my bread . Bread and labor do not ... divert me from the bare fact of existence or occupy the emptiness of my time: enjoyment is the ultimate consciousness of all the contents that fill my life – it embraces them. The life that I earn is not a bare existence; it is a life of labor and nourishments; these are contents which do not preoccupy it only, but which “occupy” it, which “entertain” it, of which it is enjoyment.

Levinas, TI, p.112

“the very egoism of life.”

בראשית פרק לא

(כ) ויגנב יעקב את לב לבן הארמי על בלי הגיד לו כי ברח הוא :

Levinas, TI, p.53

Separation cannot rest on an opposition to the other which would be purely antithetical. Thesis and antithesis, in repelling one another, call for one another. They appear in opposition to a synoptic gaze that encompasses them; they... form a totality...

בראשית פרק לא

(נא) ויאמר לבן ליעקב הנה הגל הזה והנה המצבה אשר יריתי ביני ובינך : (נב) עד הגל הזה ועדה המצבה אם אני לא אעבר אליך את הגל הזה ואם אתה לא תעבר אלי את הגל הזה ואת המצבה הזאת לרעה :

Levinas, TI, p.53

... the separation of the I with regard to the other must result from a *positive* movement.

התעלות / Transcendence

Levinas, TI, p.37

The *way* of the I against the ‘other’ of the world consists in sojourning, in *identifying oneself* by existing here *at home with oneself*.”

Levinas, TI, p.53

“The imprisoned being, ignorant of its prison, is at home with itself.”

Levinas, TI, p.41

Perfection exceeds conception, overflows the concept; it designates distance: the idealization that makes it possible is a passage to the limit, that is, a transcendence, a passage to the other absolutely other. The idea of the perfect is an idea of infinity ... the idea of infinity designates a height and a nobility, a transcendence.

Levinas, TI, p.41-2

Transcendence designates a relation with a reality infinitely distant from my own reality ... We have called this relation metaphysical.

בראשית פרק לב

(ד) וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום :

Levinas, TI, p.39

the relation between same and other ... is language.

בראשית פרק לב

(ה) ויצו אתם לאמר כה תאמרו לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה :
(ו) ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה ואשלה להגיד לאדני למצא חן בעיניך :

פסיקתא זוטרנא (לקח טוב) ברא' (לב:ה)

עם לבן גרתי. גירות היה לי ולא מנוחה, ...

Levinas, TI, p.37

"The way of the I against the 'other' of the world consists in *sojourning*, in *identifying oneself* by existing here *at home with oneself*" – which is the foundation for being able to enter into an ethical relation.

בראשית פרק לב

(ז) וישבו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו וגם הלך לקראתך וארבע מאות איש עמו :

רבינו בחיי בראשית פרק לב פסוק ז - וארבע מאות איש עמו. מוכנים למלחמה.

דיבור ופנים / Speech and Face

Levinas, DF, p.8-9

The presence of the face is the very possibility of understanding one another."

...

The face is not the mere assemblage of a nose, a forehead, eyes, etc.; it is all that, of course, but takes on the meaning of a face through the new dimension it opens up in the perception of a being. Through the face, the being is not only enclosed in its form and offered to the hand, it is also open, establishing itself in depth and, in this opening, presenting itself somehow in a personal way. The face is an irreducible mode in which "being" can present itself in its identity.

...

"Speech addresses itself to the face."

בראשית לב

(כא) ואמרתם גם הנה עבדך יעקב אחרינו כי אמר אכפרה פניו במנחה ההלכת לפני ואחרי כן ארצה פניו אולי ישא פני : (כב) ותעבר המנחה על פניו והוא לו בלילה ההוא במנחה :

בראשית פרק לג

(א) וישא יעקב עיניו וירא והנה עשו בא ועמו ארבע מאות איש ויחץ את הילדים על לאה ועל רחל ועל שתי השפחות :

(ב) וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשנה ואת לאה וילדיה אחרנים ואת רחל ואת יוסף אחרנים :
(ג) והוא עבר לפניהם וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו :

Levinas, TI, p.40

Apology, in which the I at the same time asserts itself and inclines before the transcendent, belongs to the essence of conversation.

Levinas, TI, p.252

An order common to the interlocuters is established by the positive act of the one *giving* the world, his possession, to the other, or by the positive act of the one justifying himself in his freedom before the other, that is, by apology. Apology does not blindly affirm the self, but already appeals to the Other.

בראשית פרק לג

(ד) [1] וַיִּרְץ עֶשָׂו לִקְרֹאתוֹ [2] וַיַּחַבְקֵהוּ [3] וַיִּפֹּל עַל צְוֹאָרוֹ [4] וַיִּשְׁקָהוּ [5] וַיִּבְכּוּ :

בראשית פרק כה

(לד) וַיַּעֲקֹב נָתַן לְעֶשָׂו לֶחֶם וּגְזִיד עֲדָשִׁים [1] וַיֹּאכַל [2] וַיִּשְׁתָּ [3] וַיִּקֶּם [4] וַיֵּלֶךְ [5] וַיִּבֶז עֶשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה :

בראשית פרק לג

(ה) וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת הַנָּשִׁים וְאֶת הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָּךְ וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱלֹהִים אֶת עֲבָדֶיךָ : (ו) וַתִּגְשֶׁן הַשְּׂפֹחוֹת הַנִּיָּה וַיֵּלְדוּהֶן וַתִּשְׁתַּחֲוֶינּוּ : (ז) וַתִּגַּשׁ גַּם לָאָה וַיֵּלְדֶיהָ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ וְאַחַר נָגַשׁ יוֹסֵף וַרְחֵל וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ : (ח) וַיֹּאמֶר מִי לָּךְ כָּל הַמַּחֲנֶה הַזֶּה אֲשֶׁר פָּגַשְׁתִּי וַיֹּאמֶר לְמִצְרָא חֵן בְּעֵינַי אֲדָנִי : (ט) וַיֹּאמֶר עֶשָׂו **יֵשׁ לִי רֵב** אַחִי יְהִי לָּךְ אֲשֶׁר לָּךְ : (י) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֵל נָא אִם נָא מִצְּאֹתַי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְלִקְחֹתַי מִנְחֹתַי מִיָּדִי כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי כְּנִיף כְּרֹאת פְּנֵי אֱלֹהִים וַתִּרְצַנִּי : (יא) קַח נָא אֶת בְּרִכְתֵּי אֲשֶׁר הֵבֵאת לָּךְ כִּי חֲנֻנֵי אֱלֹהִים וְכִי **יֵשׁ לִי כָל** וַיִּפְצַר בּוֹ וַיִּקְחֶח : (יב) וַיֹּאמֶר נִסְעָה וְנִלְכְּהָ וְאֵלְכָה לְנִגְדְּךָ : (יג) וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדָנִי יָדַע כִּי הַיְלָדִים רַבִּים וְהִצְאוּ וְהִבְקֹר עֲלוֹת עָלַי וּדְפְקוּם יוֹם אֶחָד וְמָתוּ כָּל הַצֹּאן : (יד) יַעֲבֹר נָא אֲדָנִי לְפָנַי עֲבָדוּ וְאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי לְרִגְלֵי הַמַּלְאָכָה אֲשֶׁר לְפָנַי וּלְרִגְלֵי הַיְלָדִים עַד אֲשֶׁר אָבֵא אֵל אֲדָנִי שְׁעִירָה : (טו) וַיֹּאמֶר עֶשָׂו אֲצִיגָהּ נָא עִמָּךְ מִן הָעַם אֲשֶׁר אִתִּי וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה אֲמַצָּא חֵן בְּעֵינַי אֲדָנִי : (טז) וַיָּשָׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֶשָׂו לְדִרְכוֹ שְׁעִירָה : ... ס

Levinas, TI, p.62

Truth is sought in the other, but by him **who lacks nothing**. ... The separated being is satisfied, autonomous, and nonetheless searches after the other with a search that is not incited by the lack proper to need, nor by the memory of a good lost. Such a situation is language.

בראשית פרק לג

(י) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֵל נָא אִם נָא מִצְּאֹתַי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְלִקְחֹתַי מִנְחֹתַי מִיָּדִי כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי כְּנִיף כְּרֹאת פְּנֵי אֱלֹהִים וַתִּרְצַנִּי :

Levinas, DF, p.17

The Other [is a being who] in its Otherness it is situated in a dimension of height [i.e., above me, beyond my grasp] – in the ideal: the Divine – and through my relation to the Other I am in touch with God.

Levinas, DF, p.16

[One transcends oneself] by experiencing God through one's relation to man. *The ethical relation.*"

Levinas, DF, p.17

Ethics is not a corollary of the vision of God, it is that very vision. Ethics is an optic, such that everything I know of God and everything I can hear of His word, and reasonably say to Him, must find an ethical expression.

מאבק / Struggle

בראשית פרק לב

(כה) וַיִּנְתֵּר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיִּאָּבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר :

MAN: In this, Jacob can be seen as what Levinas calls, "a separated being," at home with himself, ready to attempt to transcend himself by seeking the truth found in the other, in infinity. It is thus, separated, alone, that Jacob wrestles with – what the text calls a man and tradition calls the genius of Esau – an angelic form of Esau, the infinite form of the infinitely other.

בראשית פרק לב

(כט) וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֹאמֶר עוֹד שָׁמֶךְ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל כִּי שְׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעַם אַנְשִׁים וְתוֹכַל :

בראשית פרק לב

(לא) וַיִּקְרָא יַעֲקֹב שֵׁם הַמָּקוֹם פְּנִיאֵל כִּי רָאִיתִי אֱלֹהִים פְּנִים אֵל פְּנִים וַתִּנְצַל נַפְשִׁי :

Denouement / השלמה

בראשית פרק לג

(טז) וַיֵּשֶׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֶשָׂו לְדַרְכוֹ שְׁעִירָה : (יז) וַיַּעֲקֹב נָסַע סִכְתָּה ...

MAN: In this parting of ways, as opposed to that of Jacob and Laban, the two leave in true ethical relation, that is, “a relation whose terms do not form a totality.”

בראשית פרק לה, כט

(כט) וַיִּגְוַע יִצְחָק וַיָּמָת וַיֵּאָסֶף אֶל עַמּוּי זָקֵן וּשְׁבַע יָמִים וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עֶשָׂו וַיַּעֲקֹב בְּנָיו : פ

רד"ק בראשית פרק לה פסוק כט

(כט) ויקברו אתו עשו ויעקב - הקדים עשו לפי שהיה בכור, ואף על פי שמכר בכורתו, יעקב היה נוהג בו כבוד ומקדימו לפניו מעת שהשלים אתו ...

Levinas, TI, p.64

Religion* is Desire [for the Other] and not struggle for recognition. It is the surplus possible in a society of equals, that of glorious humility, responsibility, and sacrifice, which are the condition for equality itself.

* Levinas, TI, p.40

We propose to call “religion” the bond that is established between same and other without constituting a totality.

Conclusion / סיכום

- אני לא לבד << הכרת האחר, אמפתיה << כוליות
  - אין לי קיום ללא האחר
  - הכרה ב"אין סוף" האחר << הכרה ב"אין סוף" האני
  - לעשות מעצמי אגו קונקרטי << לצאת לעולם זר ועוין << פסיכזם
  - בבית עם עצמי << להתעלות << יחס אֶתִי
-
- I am not alone >> Recognize Other, Empathize >> Totality
  - My existence has meaning because there is an Other
  - Recognize infinity of Other >> Recognize infinity of self
  - Concretize Ego >> Go out to “world, foreign and hostile” >> Psychism
  - At home with self >> Transcend >> Ethical Relation

MAN: This is the path to the ethical relation. This is the path to transcendence. One cannot help but be moved by the power of the Levinas approach. At the same time, one cannot help but be daunted by the enormity of the struggle that this approach entails. Accordingly, I humbly offer that, while fulfilling these ideals *in toto* may be beyond us, if we at least hold them as ideals to aspire to, we may just get a little closer to creating the ethical world we can all call “home.”